

Nr 162.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till förordning om ändrad lydelse av 9 § militärsättningsförordningen den 2 juni 1950 (nr 261) m. m.; given Stockholms slott den 6 mars 1953.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till

1) förordning om ändrad lydelse av 9 § militärsättningsförordningen den 2 juni 1950 (nr 261),

2) förordning om ändring i förordningen den 2 juni 1950 (nr 262) angående omreglering av vissa ersättningar i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, samt

3) förordning om ändrad lydelse av förordningen den 2 juni 1950 (nr 263) om upphävande av vissa bestämmelser angående ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, m. m.

GUSTAF ADOLF.

Torsten Nilsson.

Propositionens huvudsakliga innehåll.

På grund av pris- och löneutvecklingen under senare år föreslås vissa ändringar i grunderna för ersättningar till värnpliktiga m. fl., vilka ådragit sig kroppsskada under militärtjänstgöring.

Sålunda föreslås att det i 9 § militärsättningsförordningen den 2 juni 1950 (nr 261) angivna belopp, till vilket den årliga arbetsförtjänsten för värnpliktiga m. fl. lägst må beräknas vid ersättnings bestämmande, skall höjas från 3 600 kronor till 4 800 kronor.

Vidare föreslås höjningar av vissa i äldre skadefall utgående sjukpennings- och livräntebelopp enligt förordningen den 2 juni 1950 (nr 262) angående

ende omreglering av vissa ersättningar i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring.

Slutligen föreslås upphävande av ett stadgande enligt vilket ersättningar i vissa äldre fall ej må utgå för tid varunder ersättningstagare är bosatt utom riket.

Förslag

till

Förordning om ändrad lydelse av 9 § militärsättningsförordningen den 2 juni 1950 (nr 261).

Härigenom förordnas att 9 § militärsättningsförordningen den 2 juni 1950 skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

9 §.

(Gällande lydelse.)

(Föreslagen lydelse.)

Den skadades — — — i arbete.

Den årliga arbetsförtjänsten för den, som ådragit sig skadan under värnpliktstjänstgöring, må dock icke beräknas till lägre belopp än *tretusensexhundra* kronor. Detsamma gäller beträffande fast anställt manskap och hemvärnspersonal, då fråga är om sjukpenning för tid efter det kalenderår, under vilket den skadade fyllt tjugu år, eller om livränta.

Den årliga arbetsförtjänsten för den, som ådragit sig skadan under värnpliktstjänstgöring, må dock icke beräknas till lägre belopp än *fyratusenåttahundra* kronor. Detsamma gäller beträffande fast anställt manskap och hemvärnspersonal, då fråga är om sjukpenning för tid efter det kalenderår, under vilket den skadade fyllt tjugu år, eller om livränta.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1953 och äger tillämpning beträffande ersättning, som för tiden därefter utgives i anledning av skada som inträffat efter den 31 december 1950.

Förslag

till

**Förordning om ändring i förordningen den 2 juni 1950 (nr 262)
angående omreglering av vissa ersättningar i anledning av
kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring.**

Härigenom förordnas att 3, 4 och 7—9 §§ förordningen den 2 juni 1950 angående omreglering av vissa ersättningar i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

3 §.

(Gällande lydelse.)

1 mom. Sjukhjälp enligt förordningen den 18 juni 1909 eller sjukpenning enligt förordningen den 18 juni 1927 under tid då kroppsskadan förorsakar förlust av arbetsförmågan (hel sjukhjälp eller sjukpenning) skall, där ej annat följer av vad i andra stycket stadgas, utgöra

a) om den skadade sammanlever med hustru eller har hemmavarande barn eller adoptivbarn under sexton år: *åtta kronor 50 öre* för dag intill utgången av den månad, varunder den skadade fyller tjugufem år, och från utgången av den månad, varunder han fyllt sextiosju år, samt eljest *tio kronor 50 öre* för dag;

b) i annat fall: *sju kronor* för dag intill utgången av den månad, varunder den skadade fyller tjugufem år, och från utgången av den månad, varunder han fyllt sextiosju år, samt eljest *nio kronor* för dag.

(Föreslagen lydelse.)

1 mom. Sjukhjälp enligt förordningen den 18 juni 1909 eller sjukpenning enligt förordningen den 18 juni 1927 under tid då kroppsskadan förorsakar förlust av arbetsförmågan (hel sjukhjälp eller sjukpenning) skall, där ej annat följer av vad i andra stycket stadgas, utgöra

a) om den skadade sammanlever med hustru eller har hemmavarande barn eller adoptivbarn under sexton år: *tio kronor 50 öre* för dag intill utgången av den månad, varunder den skadade fyller tjugufem år, och från utgången av den månad, varunder han fyllt sextiosju år, samt eljest *tretton kronor 50 öre* för dag;

b) i annat fall: *nio kronor* för dag intill utgången av den månad, varunder den skadade fyller tjugufem år, och från utgången av den månad, varunder han fyllt sextiosju år, samt eljest *tolv kronor* för dag.

Har livränta — — — månadsbelopp beräkning.

2 mom. Har den — — — för dag.

3 mom. Sjukhjälp eller — — — eller sjukpenning.

4 §.

(Gällande lydelse.)

(Föreslagen lydelse.)

Livränta till den skadade skall för månad räknat utgöra det belopp, som enligt följande tabell svarar mot graden av arbetsförmågans nedsättning (invaliditetsgraden) och den skadades ålder:

Invaliditetsgrad uttryckt i procent	Livräntans månadsbelopp i kronor	
	intill utgången av den månad, varunder den skadade fyller 25 år, och från utgången av den månad, varunder han fyllt 67 år	från utgången av den månad, varunder den skadade fyllt 25 år, intill utgången av den månad, varunder han fyller 67 år
10	20	20
12	24	24
14	28	28
15	30	30
16	32	32
18	36	36
20	40	40
25	50	50
30	65	70
33 ¹ / ₃	75	80
35	80	85
40	95	105
45	110	120
50	125	135
55	140	155
60	155	175
65	170	195
66 ² / ₃	175	200
70	185	215
75	200	235
80	215	255
85	230	280
90	245	310
100	275	350

Invaliditetsgrad uttryckt i procent	Livräntans månadsbelopp i kronor	
	intill utgången av den månad, varunder den skadade fyller 25 år, och från utgången av den månad, varunder han fyllt 67 år	från utgången av den månad, varunder den skadade fyllt 25 år, intill utgången av den månad, varunder han fyller 67 år
10	20	20
12	24	24
14	28	28
15	30	30
16	32	32
18	36	36
20	50	50
25	65	65
30	85	90
33 ¹ / ₃	95	105
35	100	110
40	120	135
45	140	155
50	160	180
55	180	205
60	200	230
65	220	255
66 ² / ₃	230	265
70	240	280
75	260	310
80	280	340
85	300	370
90	320	400
100	360	460

Svarar invaliditetsgraden — — — högre invaliditetsgrad.

Medför kroppsskadan — — — månad räknat.

På därom — — — gällande beräkningsgrunder.

7 §.

Därest ersättning — — — omförmälda tillägg.

Åtnjuter den skadade på grund av vad i första stycket sägs vid utgången av juni månad 1953 ersättning enligt äldre grunder, skall er-

(Gällande lydelse.)

(Föreslagen lydelse.)

sättning för efterföljande tid under vilken hans arbetsförmåga är nedsatt med minst 30 procent, dock längst intill utgången av den månad under vilken han fyller sextiosju år, utgöra 120 procent av ersättningens enligt de äldre bestämmelserna beräknade belopp, där ej högre ersättning skall utgå på grund av vad eljest i denna förordning stadgas.

Ersättningen må — — — den 18 juni 1927.

8 §.

Livränta, som tillkommer den skadades änka, skall utgöra *ett-hundratjugufem* kronor för månad räknat och livränta till varje därtill berättigat barn eller adoptivbarn *sextiofem* kronor för månad räknat. Livräntornas sammanlagda belopp för varje månad må dock icke överstiga *trehundratjugu* kronor. Erforderliga nedsättningar skola ske i förhållande till vad på varje livräntetagare belöper.

Livränta enligt förordningen den 18 juni 1927 till efterlevande som i första stycket sägs skall dock icke i något fall understiga det belopp som vid oförändrade ersättningsgrunder skolat utgå såsom livränta enligt sagda förordning jämte, i förekommande fall, dyrtidstillägg och provisoriskt ersättningsstillägg. Livränta enligt förordningen den 18 juni 1909 till barn, som vid utgången av juni månad 1950 ej uppnått femton års ålder, skall utgå evad barnet fötts inom eller utom äktenskap och utgivas intill dess barnet fyllt sexton år.

Livränta, som tillkommer den skadades änka, skall utgöra *ett-hundrafemtio* kronor för månad räknat och livränta till varje därtill berättigat barn eller adoptivbarn *sjuttiofem* kronor för månad räknat. Livräntornas sammanlagda belopp för varje månad må dock icke överstiga *trehundra-sjuttiofem* kronor. Erforderliga nedsättningar skola ske i förhållande till vad på varje livräntetagare belöper.

Livränta enligt förordningen den 18 juni 1909 till barn, som vid utgången av juni månad 1950 ej uppnått femton års ålder, skall utgå evad barnet fötts inom eller utom äktenskap och utgivas intill dess barnet fyllt sexton år.

*(Gällande lydelse.)**(Föreslagen lydelse.)*

Livränta till — — — gällande beräkningsgrunder.

Till änka, — — — fyratusen kronor.

9 §.

1 mom. För sjukavlöning, pension eller annat understöd, som utgår i anledning av kroppsskadan och helt eller delvis bestrides av staten, skall avdrag från ersättningen göras enligt grunderna i 11 § militärsämningsförelagningen. Vid bestämmandet av avdrag för pension eller annat årligt understöd skall hänsyn tagas till storleken av de förmåner som voro ersättningsstagaren tillförsäkrade vid utgången av juni månad 1950; och skall avdrag ske ändå att ersättningsstagaren ej var vid skadans inträffande tillförsäkrad sådant understöd.

Avdrag från ersättningen skall ock göras om och i den mån däremot svarande skadestånd enligt lag tillkommer ersättningsstagaren, så ock i den mån med sådant skadestånd jämförlig ersättning utgår av statsmedel; i först nämnt fall må dock ersättningen utgå utan avdrag, därest ersättningsstagaren å statsverket överlåtit mot ersättningen svarande fordran hos den skadeståndspliktige.

Avdrag som — — — juni månad 1950.

2 mom. Har i — — — till pensionsstyrelsen.

Denna förelagning träder i kraft den 1 juli 1953 och åger tillämpning beträffande ersättning för tid efter ikraftträdandet.

Förslag

till

**Förordning om ändrad lydelse av förordningen den 2 juni 1950
(nr 263) om upphävande av vissa bestämmelser angående
ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under
militärtjänstgöring, m. m.**

Härigenom förordnas att andra stycket förordningen den 2 juni 1950 om upphävande av vissa bestämmelser angående ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, m. m. skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

(Gällande lydelse.)

Dock skall iakttagas,
dels att — — — yppats före
denna förordnings ikraftträdande.

(Föreslagen lydelse.)

Dock skall iakttagas,
dels att — — — yppats före
denna förordnings ikraftträdande,
*likväl utan tillämpning av vad i 21 §
förordningen den 18 juni 1927 är
stadgat för det fall, att den ersätt-
ningsberättigade är bosatt utom
riket.*

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1953 och skall lända till
efterrättelse beträffande ersättning för tid efter den 30 juni 1950.

*Utdrag av protokollet över försvarsärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott
den 6 mars 1953.*

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden SKÖLD, ZETTERBERG, TORSTEN NILSSON, STRÄNG, LINGMAN, NORUP, HEDLUND, PERSSON, HJALMAR NILSON, LINDELL, NORDENSTAM.

Efter gemensam beredning med cheferna för social- och finansdepartementen anmäler chefen för försvarsdepartementet, statsrådet Torsten Nilsson, fråga om *höjning av vissa ersättningar i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, m. m.* samt anför.

I propositionen 1952: 81 med förslag till förhöjda tillägg av statsmedel åt vissa livräntetagare enligt 1901 års olycksfallsersättningslag förklarade sig chefen för socialdepartementet ämna föreslå en utredning av frågan huruvida icke kompensation för stegrade levnadskostnader i en eller annan form borde beredas olika kategorier, som uppbure ersättning i anledning av yrkesskada.

Genom beslut den 14 mars 1952 uppdrog Kungl. Maj:t åt riksförsäkringsanstalten att verkställa nämnda utredning, och ämbetsverket har den 12 januari 1953 fullgjort uppdraget genom överlämnande av utredning och förslag angående kompensation för stegrade levnadskostnader åt yrkesskadade m. fl. I samband med utredningen har riksförsäkringsanstalten även upptagit spörsmål om kompensation i nämnda avseende åt skadade värnpliktiga jämte vissa andra till försvaret hörande personalkategorier.

Riksförsäkringsanstaltens utredning har i sin helhet remissbehandlats genom socialdepartementets försorg. Ärendet har därefter beretts inom socialdepartementet utom i vad avser frågor som sammanhänger med två på försvarsdepartementets föredragning utfärdade förordningar, nämligen militärsättningsförordningen den 2 juni 1950 (nr 261) och förordningen samma dag (nr 262) angående omreglering av vissa ersättningar i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring. Enligt vad jag inhämtat kommer chefen för socialdepartementet att i annat sammanhang anmäla ärendet i de delar som varit föremål för socialdepartementets beredning.

Jag anhåller nu att få anmäla riksförsäkringsanstaltens förslag i vad angår de på försvarsdepartementet ankommande frågorna. Beträffande remissyttrandena inskränker jag mig därvid till att redogöra för vad som har samband med nämnda frågor.

I detta sammanhang torde jag även få anmäla ett uppkommet spörsmål om ersättning i vissa äldre skadefall åt personer bosatta utom riket.

Gällande bestämmelser.

De grundläggande bestämmelserna om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, innefattas numera i *militärsättningsförordningen* den 2 juni 1950 (nr 261).

Förordningen äger tillämpning på värnpliktiga, fast anställt manskap samt vissa grupper av fast anställd, icke ständigt tjänstgörande personal och frivillig personal.

Såsom kroppsskada räknas enligt förordningen även sådan under militärtjänstgöring ådragen sjukdom som icke förorsakats av olycksfall.

Med avseende å grunderna för beräkning av ersättningsbeloppen ansluter sig militärsättningsförordningen i stort sett till lagen den 17 juni 1916 (nr 235) om försäkring för olycksfall i arbete. Ersättningarna beräknas sålunda efter den skadades årliga arbetsförtjänst. Denna må för den som ådragit sig skadan under värnpliktstjänstgöring icke beräknas till lägre belopp än 3 600 kronor; detsamma gäller beträffande fast anställt manskap och hemvärnspersonal då fråga är om sjukpenning för tid efter det kalenderår, under vilket den skadade fyllt 20 år, eller om livränta (9 §). Förordningen trädde i kraft den 1 juli 1950 och äger tillämpning beträffande skador som inträffat efter ikraftträdandet. Förordningen skall tillika lända till efterrättelse vid bestämmande av ersättning för tiden efter ikraftträdandet i anledning av vissa under tiden den 1 januari 1949—den 30 juni 1950 inträffade skador som drabbat fast anställd eller frivillig personal.

Hel sjukpenning till skadad värnpliktig, vilkens årliga arbetsförtjänst beräknats till minimibeloppet 3 600 kronor, är sju kronor för dag om den skadade är ensamstående, samt åtta kronor 50 öre för dag om han sammanlever med hustru eller har hemmavarande barn eller adoptivbarn under sexton år. Maximibeloppet av hel sjukpenning är liksom enligt olycksfallsförsäkringslagen respektive 14 kronor och 15 kronor 50 öre för dag. Livränta vid helinvaliditet utgör för värnpliktig, vilkens arbetsförtjänst beräknats till minimibeloppet, 275 kronor för månad intill 67 års ålder och därefter 200 kronor för månad. Motsvarande maximibelopp är liksom enligt olycksfallsförsäkringslagen 550 kronor och 400 kronor för månad. För vårdbehövande invalid kan visst vårdbidrag tillkomma.

Samtidigt med militärsättningsförordningen utfärdades *förordningen angående omreglering av vissa ersättningar i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring* (SFS 1950: 262), i det följande benämnd omregleringsförordningen. Däri finns bestämmelser meddelade om storleken efter den 30 juni 1950 av vissa ersättningar i anledning av äldre

skadefall, nämligen dels ersättningar jämlikt förordningen den 18 juni 1909 (nr 89) om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, dels ersättningar, som jämlikt förordningen den 18 juni 1927 (nr 234) i samma ämne utgår i anledning av skada som drabbat värnpliktig före den 1 juli 1950 eller fast anställt eller indelt manskap före den 1 januari 1949. Kungl. Maj:t äger förordna att omregleringsförordningen även skall tillämpas i vissa andra fall än de nyss nämnda. Sådant förordnande har genom kungörelse den 16 juni 1950 (nr 335) meddelats beträffande ersättningar enligt grunderna i 1909 års förordning ävensom vissa ersättningar enligt grunderna i 1927 års förordning.

Hel sjukpenning enligt omregleringsförordningen utgör för skadade i åldrarna 25—67 år nio kronor för dag utan familjetillägg och tio kronor 50 öre för dag med dylikt tillägg. För skadade under 25 år eller över 67 år är hel sjukpenning för dag räknat sju kronor utan och åtta kronor 50 öre med familjetillägg. Livränta vid helinvaliditet utgör, oräknat eventuellt vårdbidrag, 350 kronor för månad i åldrarna 25—67 år och 275 kronor för månad i övriga åldrar.

Enligt 7 § första stycket omregleringsförordningen gäller en särbestämelse, som avser att förhindra ersättningsminskningar i vissa skadefall som inträffade under den förstärkta försvarsberedskapen 1939—1945. Ersättningen må i dessa fall icke understiga vad som enligt äldre grunder utgick såsom ersättning och i förekommande fall dyrtidstillägg och provisoriskt ersättningsstillägg.

I 9 § 1 mom. omregleringsförordningen finns vissa bestämmelser om avdrag i det fall att den ersättningsberättigade åtnjuter mot ersättningen svarande understöd eller skadestånd eller med skadestånd jämförlig förmån av statsmedel.

I samband med tillkomsten av omregleringsförordningen bemyndigade riksdagen Kungl. Maj:t att meddela föreskrifter om utgivande av skälig ersättningsfyllnad i de fall där ersättning enligt de från och med den 1 juli 1950 gällande ersättningsbestämmelserna komme att utgå med lägre belopp än som kunnat utgå om äldre bestämmelser rörande ersättning och familjebidrag alltjämt skolat tillämpas beträffande olycksfall som inträffat och sjukdomar som yppats före den 1 juli 1950 (rd. skr. 1950: 293). Föreskrifter om dylika ersättningsfyllnader har av Kungl. Maj:t utfärdats i brev till försvarets socialbyrå den 16 juni 1950 och den 6 april 1951.

Enligt 21 § i 1927 års militärsättningsförordning, vilken såsom förut berörts alltjämt äger viss tillämpning i äldre fall, gäller bland annat, att ersättning i anledning av sjukdom, som icke förorsakats av olycksfall, ej må uppbäras för tid, varunder den ersättningsberättigade är bosatt utom riket.

Riksförsäkringsanstaltens förslag.

I fråga om *militärsättningsförordningen* har riksförsäkringsanstalten föreslagit viss höjning av det i 9 § andra stycket angivna minimibeloppet för beräkning av den årliga arbetsförtjänsten för värnpliktiga m. fl. På grund av löneutvecklingen under senare år bör minimibeloppet, som år 1950 bestämdes till 3 600 kronor, enligt anstaltens mening höjas till 4 800 kronor.

Beträffande *omregleringsförordningen* innebär riksförsäkringsanstaltens förslag en lyftning av ersättningsnivån. I motiveringen till förslaget i denna del har anstalten anfört bland annat följande.

Enligt förarbetena till omregleringsförordningen bestämdes de i förordningen stadgade ersättningarna för värnpliktiga m. fl. i allvarligare skadefall till belopp, som antogos komma att ungefärligen motsvara genomsnittsbeloppen för värnpliktiga i nya skadefall. Socialvårdskommitténs majoritet hade föreslagit, att månadslivräntan vid helinvaliditet skulle utgöra 400 kronor i åldrarna 25—67 år och 300 kronor i övriga åldrar. I propositionen 1950:96, som bifölls av riksdagen, förordades något lägre belopp, 350 och 275 kronor. Departementschefen fann det ovisst, om genomsnittsbeloppen i nya fall komme att uppgå till de av kommitténs majoritet föreslagna omregleringsbeloppen, och hänvisade även till att i en del av de äldre fallen ersättningsfyllnader skulle utgå till förhindrande av att förmånerna bleve lägre än förut utgående ersättningar jämte familjebidrag.

De synpunkter, som voro bestämmande vid avvägningen av omregleringsförordningens ersättningsbelopp i de allvarligare skadefallen, torde motivera, att beloppen höjas, i den mån de äro väsentligt lägre än de genomsnittliga ersättningarna till värnpliktiga enligt den för nya skadefall gällande militärsättningsförordningen av år 1950.

Vid en under sommaren 1952 företagen stickprovsundersökning av de under året anmälda skadefallen enligt 1950 års militärsättningsförordning erhöles för de värnpliktiga följande fördelning på sjukpenningklasserna:

Arbetsförtjänst, kr.	Antal fall	%
—3 825	70	8,4
3 825—4 335	40	4,8
4 335—4 845	87	10,4
4 845—5 355	81	9,5
5 355—5 865	66	7,9
5 865—6 375	74	8,8
6 375—6 885	77	9,2
6 885—	343	40,9
	<u>838</u>	<u>99,9</u>

Antalet fall var således i högsta klassen flerdubbelt större än i någon av de övriga. För flertalet fall i denna klass torde arbetsförtjänsten ha överstigit det gällande maximibeloppet 7 200 kronor, vid vilket månadslivräntan till

helinvaliderad är 550 kronor. Med gällande maximum erhålles för samtliga fall en medelarbetsförtjänst av c:a 6 000 kronor och en medellivränta av c:a 460 kronor per månad vid helinvaliderad.

En stickprovsundersökning av skadefall enligt olycksfallsförsäkringslagen från första halvåret 1949—1952 hos arbetsgivare med försäkring i riksförsäkringsanstalten (exklusive staten) ger vid handen, att fallen i högsta sjukpenningklassen år 1949 utgjorde c:a 17 procent av samtliga, år 1950 c:a 20 procent, år 1951 c:a 27 procent och år 1952 c:a 50 procent. Medelarbetsförtjänsten för fall i högre sjukpenningklasser än den lägsta är, med den gällande maximeringsregeln, för 1949 års fall c:a 5 070 kronor, för 1950 års fall c:a 5 217 kronor, för 1951 års fall c:a 5 479 kronor och för 1952 års fall c:a 6 103 kronor.

Vidare har undersökts, huru vissa skadefall bland värnpliktiga från tiden juli 1950—juni 1951 fördela sig på sjukpenningklasserna. För löpande invaliditetsfall från sista halvåret 1950 kan medelarbetsförtjänsten (med den gällande maximeringsregeln) uppskattas till c:a 5 250 kronor, för invaliditets- och dödsfall från första halvåret 1951 till c:a 5 409 kronor, för löpande sjukpenningfall från juli 1950—juni 1951 till c:a 5 405 kronor och för upphörda sjukpennings- och livräntefall från samma period till c:a 5 613 kronor. Emedan undersökningen begränsats till de fall, där kort ha upplagts för periodiska utbetalningar, omfattar varje grupp ett litet antal fall (resp. 68, 65, 115 och 45), men de nämnda beloppen torde kunna antagas svara ganska väl mot de faktiska medelsiffrorna.

På grundval av de sålunda redovisade undersökningarna har riksförsäkringsanstalten funnit skäligt, att omregleringsförordningens i 4 § stadgade livräntebelopp för helinvaliderad mellan 25 och 67 år höjs från 350 till 460 kronor i månaden. Detta skulle innebära en ökning med ungefär 31 procent. I fråga om månadsbeloppet för helinvaliderad under 25 eller över 67 år föreslår anstalten en höjning i samma proportion, nämligen från 275 till 360 kronor. Om livräntorna vid helinvaliderad höjs på sålunda angivet sätt, bör enligt anstaltens mening de i 3 § stadgade sjukpenningbeloppen för skadade i åldrarna 25—67 år, 9 kronor utan och 10 kronor 50 öre med familjetillägg, höjas till 12 kronor och 13 kronor 50 öre samt motsvarande belopp för skadade under 25 och över 67 år, 7 kronor utan och 8 kronor 50 öre med familjetillägg, höjas till 9 kronor och 10 kronor 50 öre.

Vid uppräknigen av livräntebeloppen för skadade med partiell invaliditet bör enligt riksförsäkringsanstalten beaktas, att omregleringsförordningen medförde höjningar främst för skadade med hög invaliditet. De därvid uppkomna relationerna mellan livräntebeloppen vid olika invaliditetsgrader torde böra i stort sett bibehållas. Någon höjning av de i omregleringsförordningen fastställda livräntebeloppen vid de lägsta invaliditetsgraderna har dock icke synts anstalten påkallad. Enligt anstaltens mening bör livräntebeloppen vid minst 25 procents nedsättning av arbetsförmågan höjas i ungefär samma proportion som beloppen vid helinvaliderad, under det att beloppet vid 20 procents invaliditet anses böra höjas

i mindre mån och beloppen vid invaliditetsgrader under 20 procent föreslås oförändrade.

Riksförsäkringsanstalten har framlagt förslag till ändrad skala för invaliditetslivräntorna i enlighet med de förenämnda riktlinjerna.

Anstalten har funnit skäligen att de i 7 § första stycket omregleringsförordningen stadgade minimi-sättningarna för vissa under den förstärkta försvarsberedskapen skadade höjs med 20 procent för dem, som har sin arbetsförmåga nedsatt med minst 30 procent och är under 67 år.

Anstalten har även föreslagit vissa höjningar av de i 8 § omregleringsförordningen angivna livräntebeloppen åt änkor och barn, vilka utgör för änka 125 kronor för månad, för varje barn 65 kronor för månad, tillhoppa dock högst 320 kronor för månad. Vid höjningen bör enligt anstalten beaktas, att beloppen fastställts under hänsynstagande till att efterlevande livräntorna enligt 1950 års militärsättningsförordning beräknas efter gynnsammare grunder än tidigare, i det att änkas livränta utgör en tredjedel i stället för tidigare en fjärdedel av den avlidnes årliga arbetsförtjänst och högsta sammanlagda livräntebeloppet till flera efterlevande utgör fem sjättedelar i stället för tidigare två tredjedelar av den avlidnes årliga arbetsförtjänst. En höjning av omregleringsförordningens nyssnämnda belopp med ungefär 20 procent har syntts anstalten skäligen. Anstalten har i enlighet därmed föreslagit, att änkelivräntan skall höjas till 150 kronor för månad, barnlivräntan till 75 kronor för månad och högsta sammanlagda beloppet till 375 kronor för månad.

Vidare har anstalten föreslagit vissa grunder för ersättningsberäkning i det fall, att den ersättningsberättigade i anledning av skadan åtnjuter pension, skadestånd eller med skadestånd jämförlig förmån av statsmedel. Där avdrag å ersättning enligt nu gällande regler göres för pension, skall enligt anstaltens förslag här ifrågasvarande förhöjning beräknas å den efter avdraget utgående ersättningen och ske med det procenttal, varmed i motsvarande fall ersättning, som utgår utan avdrag, blir förhöjd. De föreslagna ersättningsförhöjningarna skall enligt förslaget utges utan avdrag för skadestånd eller därmed jämförlig förmån av statsmedel.

Riksförsäkringsanstalten har tidigare inkommit med förslag angående upphävande av vad enligt 21 § i 1927 års militärsättningsförordning gäller därom, att ersättning i vissa fall icke må uppbäras för tid, varunder den ersättningsberättigade är bosatt utom riket. Sedan framställning inkommit till försvarsdepartementet om utbetalning av livräntor åt två till utlandet utflyttade barn till en person, vilken avlidit i följd av sjukdom som han ådragit sig under militärtjänstgöring år 1943, anförde anstalten i utlåtande över framställningen bland annat, att anstalten hade att tillämpa ifrågasvarande bestämmelse i 1927 års förordning endast i ett fåtal fall, samt att anstalten icke hade något att erinra mot att åtgärder vidtoges

i syfte att möjliggöra utbetalning av dessa livräntor. Efter det att även statskontoret förklarar sig understödja den gjorda framställningen, anbefalldes Kungl. Maj:t riksförsäkringsanstalten att inkomma med förslag till sådana författningsbestämmelser, att ersättning enligt 1927 års förordning kunde utgå även till ersättningstagare, bosatt utom landet. Riksförsäkringsanstalten avgav därefter ett den 14 juni 1952 dagtecknat förslag till dylik författningsändring. Förslaget avser viss ändring i förordningen den 2 juni 1950 (nr 263) om upphävande av vissa bestämmelser angående ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, m. m.

Remissyttrandena.

Yttranden över riksförsäkringsanstaltens utredning och förslag i vad angår de på försvarsdepartementet ankommande frågorna har avgivits av försvarets civilförvaltning, chefen för försvarsstaben, försvarets socialbyrå, socialstyrelsen, försäkringsrådet, statskontoret och Tjänstemännens Centralorganisation.

Försvarets civilförvaltning har icke något att erinra mot riksförsäkringsanstaltens förslag om höjning av minimibeloppen för ersättningar till värnpliktiga m. fl. enligt militärsämningsförordningen samt om uppräkningsreglering av omregleringsförordningens ersättningsbelopp. Beträffande förhållandet mellan ersättningar av här ifrågakommande slag och skadestånd framför civilförvaltningen vissa synpunkter, som utmynnar i ett förslag om allsidig utredning angående en indexreglering av skadeståndslivräntor. Utredningen anses böra ske i anslutning till en av riksförsäkringsanstalten föreslagen utredning om indexreglering av ersättningar till yrkesskadade m. fl.

Chefen för försvarsstaben anför att riksförsäkringsanstaltens förslag — med hänsyn till förslagets karaktär av ett provisorium i avvaktan på en av anstalten i princip förordad anordning med indexreglering — i stort sett kan tillstyrkas. I förslaget angående ersättningar till värnpliktiga i äldre skadefall, vilket förslag uppgjorts efter den grundprincipen att ersättningarna vid allvarligare skador skulle motsvara genomsnittsbeloppen i nya fall, har hänsyn icke tagits till att värnpliktsåldern sänkts och att äldre värnpliktiga tjänstgjorde under beredskapsåren 1940—1945 i betydligt större utsträckning än nu. De äldre skadefallen anses kunna kompenseras genom en ersättning, som motsvarar det genomsnittsbelopp, som skulle ha utgått om skadan inträffat innevarande år. Såsom en allmän synpunkt framhålles i yttrandet, att det för försvarsintressets vidmakthållande och höjande hos allmänheten är av betydelse att de ekonomiska förmånerna åt de under militärtjänstgöring skadade utgår efter sådana principer, att de skadade erhåller mesta möjliga kompensation för inkomstbortfall på grund av skadan. Många beredskapsinvaliders ekonomiska svårig-

heter är redan genom sin förekomst ett hinder för försvarsintressets höjande.

Försvarets socialbyrå begränsar sitt yttrande väsentligen till att avse riksförsäkringsanstaltens förslag angående förhöjda ersättningar till värnpliktiga m. fl. i äldre fall. Till detta förslag kan socialbyrån — sett mot bakgrunden av förslagen i fråga om yrkesskadade — uttala sin anslutning. Det framhålles dock, att det av anstalten föreslagna beloppet för livränta till helinvalid i åldern 25—67 år, 460 kronor för månad, utgör ett minimum och är för lågt för att utesluta behovet av ersättningsfyllnader. Om grunderna för ersättningsfyllnadernas beräkning lämnades oförändrade, skulle vid bifall till riksförsäkringsanstaltens förslag om höjning av livräntorna ersättningsfyllnaderna i ett icke obetydligt antal fall bortfalla. I dylika fall skulle varken någon compensation för fördyrade levnadskostnader eller anpassning efter förhöjda löner erhållas. Enär detta principiellt ej bör bli följden av anstaltens förslag, bör sådan ändring ske i fråga om ersättningsfyllnaderna, att skälig hänsyn får tagas till genomförd höjning av familjebidragen till tjänstgörande värnpliktiga.

Socialstyrelsen har icke något att erinra mot riksförsäkringsanstaltens förslag.

Försäkringsrådet framhåller, att riksförsäkringsanstalten i sitt förslag angående omregleringsförordningens ersättningsbelopp synes ha tagit hänsyn till den allmänna lönenivån och däri inträdda förhöjningar, under det att anstalten beträffande sitt samtidigt avgivna förslag om uppräknig av tillägg till livräntor enligt olycksfallsförsäkringslagen m. m. synes ha lagt avgörande vikt vid den levnadskostnadsstegring, som avspeglas i socialstyrelsens levnadskostnadsindex. Oavsett att sålunda olika principer synes ha tillämpats i förslagen, finner försäkringsrådet rimligt att med hänsyn till nu föreliggande material biträda anstaltens förslag i vad avser omregleringsförordningen. Anstaltens förslag om avdrag för pensioner, skadestånd m. m. anser rådet icke vara klarläggande; i avsaknad av förslag till författningstext och då några belysande exempel icke anförts anser sig rådet icke kunna göra något uttalande över anstaltens förslag i denna del.

Tre reservanter inom försäkringsrådet (försäkringsrådet Blomqvist och ledamöterna Hultman och Kuylenstierna), vilka under hänvisning till föreliggande förslag om samordning av socialförsäkringsgrenarna förklarar sig icke kunna tillstyrka riksförsäkringsanstaltens förslag rörande tillägg till ersättningar enligt olycksfallsförsäkringslagen, militärsättningsförordningen m. m., har ej heller funnit sig kunna tillstyrka förslaget rörande höjning av omregleringsförordningens ersättningsbelopp till andra än sådana som skadats under fullgörande av värnplikt. *En reservant* (försäkringsrådet Lundberg), som ävenledes under hänvisning till samordningsspörsmålet förklarar sig icke kunna förorda höjda ersättningstillägg för

andra skador än sådana som inträffat före år 1949, har tillika uttalat, att vid sådant förhållande uppräknig ej heller borde ske å ersättningar enligt omregleringsförordningen. Därest statsmakterna emellertid skulle finna sådan uppräknig lämplig, bör densamma enligt denne ledamots mening ske efter samma principer med procentuella tillägg som anstalten föreslagit beträffande livräntor enligt olycksfallsförsäkringslagen för olycksfall under åren 1949 och 1950.

Statskontoret har icke funnit anledning till erinran mot riksförsäkringsanstaltens förslag.

Tjänstemännens Centralorganisation har funnit sig kunna i allt väsentligt tillstyrka förslaget.

Departementschefen.

Nu gällande författningar angående ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, tillkom år 1950. Därvid meddelades ersättningsbestämmelser för värnpliktiga och vissa andra personal-kategorier beträffande *framdeles inträffande skadefall* i militärsättningsförordningen den 2 juni 1950. Härigenom anpassades ersättningsgrunderna efter de från och med 1949 gällande grunderna i lagstiftningen om försäkring för olycksfall i arbete. Samtidigt meddelades i den s. k. omregleringsförordningen nya regler om ersättningarnas storlek i *äldre skadefall*, som drabbat värnpliktiga, fast anställt manskap m. fl. De ersättningsbelopp som upptogs i omregleringsförordningen avvägdes med hänsyn till gjorda antaganden om storleken av framdeles utgående ersättningar till skadade värnpliktiga enligt militärsättningsförordningen.

De nämnda författningarna trädde i kraft den 1 juli 1950. Från samma tidpunkt gäller förordningen den 2 juni 1950 (nr 295) om tillägg av statsmedel å vissa ersättningar enligt lagen om försäkring för olycksfall i arbete m. m. Denna äger tillämpning även beträffande vissa ersättningar i anledning av skadefall under militärtjänstgöring.

Med anledning av stegringen i levnadskostnaderna uppdrog Kungl. Maj:t i mars 1952 åt riksförsäkringsanstalten att utreda frågan om kompensation för stegringen till dem som uppbar ersättning på grund av yrkesskada.

Riksförsäkringsanstaltens utredning har avlämnats i januari i år. Utredningen, som i väsentliga delar berör socialdepartementets verksamhetsområde, upptar även spörsmål om kompensation för levnadskostnadsstegringen åt skadade värnpliktiga och vissa andra kategorier tillhörande försvaret.

I utredningen har riksförsäkringsanstalten uttalat sig för att den nya lagstiftning angående försäkring för olycksfall i arbete m. m., som för närvarande utarbetas inom socialdepartementet, kompletteras med bestämmelser om en av försäkringen finansierad indexreglering av livräntor

efter allmänna lönenivån. I avvaktan på den förordade indexregleringen har anstalten såsom en anordning av närmast provisorisk karaktär föreslagit ändrade regler rörande tillägg av statsmedel till ersättningar enligt olycksfallsförsäkringslagen m. m. Anstaltens förslag i de nu angivna delarna har beretts inom socialdepartementet, och dithörande frågor kommer att anmälas i annat sammanhang av chefen för nämnda departement.

Vad härefter angår de på försvarsdepartementet ankommande författningarna har riksförsäkringsanstalten föreslagit en höjning av det i 9 § militärsättningsförordningen angivna belopp, till vilket den årliga arbetsförtjänsten för värnpliktiga och, i vissa fall, för fast anställt manskap och hemvärnspersonal lägst må beräknas vid ersättnings bestämmande. Beloppet i fråga som nu utgör 3 600 kronor föreslås höjt till 4 800 kronor.

Emot förslaget i denna del har ingen erinran framställts under remissbehandlingen.

Jag finner den föreslagna höjningen vara riktigt avvägd och förordar att den genomföres. Den författningsändring som betingas härav torde böra träda i kraft den 1 juli 1953 och erhålla tillämpning beträffande ersättning som för tid efter ikraftträdandet utgives i anledning av skada som inträffat efter den 31 december 1950. Spörsmålet angående höjning av ersättningar enligt militärsättningsförordningen i anledning av skador, som inträffat under sista halvåret 1950 — vilka ersättningar utgår i stort sett enligt grunderna i olycksfallsförsäkringslagen — har enligt vad jag inhämtat upptagits till behandling inom socialdepartementet i samband med motsvarande spörsmål beträffande ersättningar enligt nämnda lag.

Beträffande ersättningarna enligt omregleringsförordningen har riksförsäkringsanstalten på grundval av gjorda undersökningar rörande storleken av de ersättningar som utgivits enligt militärsättningsförordningen föreslagit en uppräknig av livräntorna vid mera avsevärd invaliditet med omkring 30 procent (4 §). Förslaget innefattar vidare motsvarande höjningar av sjukpenningbeloppen (3 §) samt höjningar med ungefär 20 procent av livräntor till änkor och barn (8 §).

Med avseende på vissa under den förstärkta försvarsberedskapen inträffade skadefall, beträffande vilka omregleringsförordningen innehåller föreskrift att omreglerad ersättning icke må understiga ersättning enligt äldre grunder (7 § första stycket), har riksförsäkringsanstalten föreslagit en höjning av utgående ersättning med 20 procent för skadade, som har sin arbetsförmåga nedsatt med minst 30 procent och är under 67 år.

Riksförsäkringsanstaltens nu nämnda förslag har i stort sett tillstyrkts i remissyttrandena.

De höjningar av ersättningsbeloppen enligt omregleringsförordningen som anstalten föreslagit synes mig stå i god överensstämmelse med de allmänna grunderna för förordningen. Jag tillstyrker därför anstaltens förslag även i denna del.

Omregleringsförordningen innehåller en föreskrift om avdrag å ersättning i det fall, att den ersättningsberättigade äger rätt till skadestånd eller till därmed jämförlig förmån av statsmedel (9 § 1 mom. andra stycket). En motsvarande bestämmelse finns i 10 § andra stycket förordningen den 2 juni 1950 om tillägg av statsmedel å vissa ersättningar enligt lagen om försäkring för olycksfall i arbete m. m. Riksförsäkringsanstalten har i sin utredning framhållit, att dylikt avdrag kan te sig obilligt i den mån ersättningen innefattar kompensation för en värdeförsämring och denna drabbat även skadeståndet eller motsvarande förmån. Det har därför syntts anstalten skäligt, att de nu ifrågakommande ersättningsförbättringarna tillförsäkras vederbörande utan avdrag för skadestånd o. dyl. Även beträffande avdrag å ersättning i det fall, att den ersättningsberättigade åtnjuter pension (9 § 1 mom. första stycket), har riksförsäkringsanstalten föreslagit en från de gällande bestämmelserna avvikande regel.

Av remissinstanserna anser försäkringsrådet, att innebörden av anstaltens förslag angående nämnda avdrag icke är tillräckligt belyst av föreliggande material. Försvarets civilförvaltning har framställt principiella erinringar mot den av anstalten föreslagna regeln om avdrag för skadestånd o. dyl. och har uttalat sig för att utredning bör göras om indexreglering av skadeståndslivräntor.

Vid socialdepartementets behandling av frågan, i vad mån avdrag å ersättningstillägg till yrkesskadade m. fl. bör göras för ersättningstagaren tillkommande skadestånd, har det enligt vad jag inhämtat befunnits att de år 1950 beslutade reglerna om dylika avdrag bör omprövas. Det har ansetts, att en generellt avfattad regel knappast kan uppställas utan att olika föreskrifter erfordras för skilda fall. På grund därav har det ansetts böra ankomma på Kungl. Maj:t att meddela föreskrifter om dylika avdrag. Detsamma gäller beträffande avdrag för pensioner m. m. Bestämmelser av samma innehåll torde böra intagas i omregleringsförordningen.

Under den förstärkta försvarsberedskapen 1939—1945 infördes en anordning med familjebidrag till skadade värnpliktiga m. fl. såsom en provisorisk förbättring av då utgående ersättningar. Bestämmelserna därom upphävdes då omregleringsförordningen utfärdades, men en övergångsanordning ansågs erforderlig för att minskning av förmånerna icke skulle behöva uppkomma i fall där omreglerad ersättning understege förutvarande ersättning jämte familjebidrag. Föreskrifter om s. k. ersättningsfyllnader i dylika fall har utfärdats av Kungl. Maj:t med stöd av riksdagens år 1950 givna bemyndigande.

Försvarets socialbyrå har framhållit, att de av riksförsäkringsanstalten föreslagna förbättringarna av ersättningarna enligt omregleringsförordningen kommer att i icke obetydlig utsträckning leda till ett bortfall av ersättningsfyllnader, såvida föreskrifterna om dessa lämnas oförändrade.

Någon anpassning av förmånerna efter det ändrade pris- och löneläget kommer då icke till stånd. Socialbyrån anser, att föreskrifterna om ersättningsfyllnaderna bör ändras på sådant sätt, att skäligen hänsyn tas till de genomförda höjningarna av familjebidragen till tjänstgörande värnpliktiga.

På de av försvarets socialbyrå anförda skälen torde Kungl. Maj:t böra med stöd av riksdagens år 1950 givna bemyndigande meddela sådana ändrade föreskrifter om ersättningsfyllnaderna, att dessa i skäligen mån anpassas efter de numera gällande bestämmelserna om familjebidrag till tjänstgörande värnpliktiga. Jag ämnar föranstalta om att förslag till sådana ändrade föreskrifter upprättas av socialbyrån i samråd med riksförsäkringsanstalten.

De föreslagna ändringarna i omregleringsförordningen torde böra träda i kraft den 1 juli 1953 och erhålla tillämpning för tid efter ikraftträdandet.

Vid militärsättningsförordningens ikraftträdande den 1 juli 1950 upphävdes förordningen den 18 juni 1927 i samma ämne. Beträffande äldre skadefall skall emellertid 1927 års förordning alltjämt lända till efterrättelse i vissa avseenden. Därav följer bland annat, att ersättning i vissa fall icke må utgå för tid, under vilken den ersättningsberättigade är bosatt utom riket. Någon sådan inskränkning i ersättningsrätten är däremot icke föreskriven i 1950 års förordning. Såväl riksförsäkringsanstalten som statskontoret har uttalat sig för att den ifrågakommande, av 21 § i 1927 års förordning följande inskränkningen i ersättningsrätten upphäves. Anstalten har i sådant syfte föreslagit en ändring i förordningen den 2 juni 1950 (nr 263) om upphävande av vissa bestämmelser angående ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, m. m.

Jag tillstyrker riksförsäkringsanstaltens nyssnämnda förslag. Ändringen torde böra träda i kraft den 1 juli 1953 och erhålla tillämpning beträffande ersättning för tiden från och med den 1 juli 1950, då inskränkningen i fråga upphävdes med avseende på kommande skadefall.

I årets statsverksproposition har för budgetåret 1953/54 upptagits ett förslagsanslag å 12 500 000 kronor till Ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring. Riksförsäkringsanstalten har beräknat att ett genomförande av dess förslag om höjning av vissa ersättningar enligt militärsättningsförordningen m. m. medför en årlig kostnadsökning av 2 500 000 kronor. Medel till täckande av denna ökning äskas i annat sammanhang.

Departementschefens hemställan.

Departementschefen hemställer härefter, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att antaga inom försvarsdepartementet upprättade förslag till

- 1) förordning om ändrad lydelse av 9 § militärsättningsförrordningen den 2 juni 1950 (nr 261),
- 2) förordning om ändring i förordningen den 2 juni 1950 (nr 262) angående omreglering av vissa ersättningar i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, samt
- 3) förordning om ändrad lydelse av förordningen den 2 juni 1950 (nr 263) om upphävande av vissa bestämmelser angående ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, m. m.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställen förordnar Hans Maj:t Konungen, att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Fredrik v. Scheele.